

Lời nói đầu

Bộ tài liệu tập huấn “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” (GET Ahead) - được thiết kế nhằm hỗ trợ các tổ chức đối tác của Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO) trong việc xúc tiến phát triển doanh nghiệp cho phụ nữ nghèo đang muốn hoặc đã tham gia vào các hoạt động kinh doanh nhỏ. Bộ tài liệu tập huấn “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” khác với những tài liệu tập huấn kinh doanh truyền thống ở chỗ nó nhấn mạnh đến những kỹ năng kinh doanh cơ bản từ khía cạnh giới, bất kể được áp dụng cho việc khởi sự hay tăng cường khả năng kinh doanh của một cá nhân, hộ gia đình hay nhóm sản xuất. Nó đáp ứng những nhu cầu thực tiễn và chiến lược của những phụ nữ có thu nhập thấp tham gia kinh doanh bằng cách giúp họ củng cố lại những kỹ năng kinh doanh cơ bản và quản lý con người có hiệu quả. Nó giúp phụ nữ phát triển những tố chất doanh nhân trong chính bản thân mình và nhận được sự hỗ trợ thông qua các nhóm, tổ chức và mạng lưới phát triển doanh nghiệp.

Bộ tài liệu tập huấn này phản ánh và bổ sung cho kho tàng kinh nghiệm của ILO, UNIFEM, GTZ và các tổ chức khác. Nó được phát triển trên cơ sở những công cụ đã phát triển trước đó trong chương trình “Khởi sự doanh nghiệp và Tăng cường khả năng kinh doanh” (SIYB) của ILO và Chương trình tài chính xã hội, cũng như liên hệ tới các nguồn tài liệu quan trọng khác của ILO như tài liệu về xây dựng hiệp hội và điều kiện làm việc an toàn. Đó là những vấn đề thiết yếu đối với doanh nhân nữ, đặc biệt là những người hoạt động kinh doanh nhỏ trong khu vực kinh tế tư nhân.

Bộ tài liệu tập huấn “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” thúc đẩy quá trình tạo quyền về kinh tế và xã hội cho phụ nữ để họ có thể sánh ngang cùng nam giới trong các hoạt động kinh doanh:

- **Tạo quyền về kinh tế**, vì những phụ nữ nghèo tham gia vào việc tạo thu nhập thường có ít cơ hội được học tập, tập huấn. Họ thường phải gánh một khối lượng công việc nặng gấp hai ba lần so với nam giới, từ kiếm tiền, nội trợ, cho tới chăm sóc gia đình. Họ cần có thêm những kỹ năng về quản lý và đàm phán để có thể biến những công việc làm ăn lặt vặt qua ngày thành những hoạt động kinh doanh có lãi và bền vững.
- **Tạo quyền trong xã hội**, vì ở rất nhiều nước, phụ nữ thường có vai trò thấp hơn so với nam giới. Phần lớn phụ nữ chỉ quanh quẩn ở gia đình, ít liên hệ với bên ngoài và do vậy việc đi lại và thiết lập quan hệ bị hạn chế. Phụ nữ cần có kỹ năng liên kết và đủ tự tin để có thể tin tưởng vào những nhận định của mình và sống độc lập bằng khả năng của chính họ.

Bộ tài liệu tập huấn “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” chủ yếu tập trung vào các doanh nhân nữ nhưng cũng không loại trừ nam giới. Có một câu nói phổ biến trên thế giới là: “Đằng sau một người đàn ông thành đạt luôn có một người đàn bà mạnh mẽ”. Câu nói này nếu nói ngược lại cũng luôn đúng. Cho dù những người phụ nữ là thành viên của một gia đình kinh doanh hay kinh doanh riêng hay kinh doanh cùng với những phụ nữ khác, thành công của họ thường phụ thuộc vào sự hỗ trợ và ủng hộ của gia đình. Do vậy, bộ tài liệu tập huấn này không phải là tài liệu dành cho phụ nữ mà được thiết kế chuyên biệt về giới.

Lời nói đầu

Phương pháp tập huấn học viên cùng tham gia chú trọng các hoạt động thực hành sử dụng kinh nghiệm thực tiễn của chính các học viên và trên cơ sở đó rút ra bài học trong việc quản lý kinh doanh. Các doanh nhân nữ và nam, cũng như các hiệp hội kinh doanh của họ có những đóng góp quan trọng cho hoạt động tập huấn. Bộ tài liệu tập huấn này được thiết kế với các phần được kết cấu chặt chẽ với các bài tập thực hành mang tính thực tiễn cao, nêu bật được chức năng phát triển kinh doanh và các mối quan hệ giới. Nó tập hợp nguồn lực và ý tưởng vào trong các bài tập, đã được chứng minh là có hiệu quả và phù hợp với những phụ nữ nghèo có học vấn thấp cũng như với những nhà quản lý khối doanh nghiệp dân doanh. Những nhóm đối tượng này phải đối mặt với những khó khăn giống nhau khi trở thành những nhà quản lý, ví dụ như có ít thời gian và phải cân bằng mối quan tâm và sức lực cho những nhu cầu cấp thiết.

Bộ tài liệu tập huấn “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” cho doanh nhân nữ đã được thử nghiệm ở Thái Lan vào năm 2001. Sau đó được mở rộng và thử nghiệm ở Campuchia và Lào vào năm 2003, ở Việt Nam năm 2004 và ở Trung Quốc và Mông Cổ năm 2005. Sáng kiến được thực hiện bởi nhóm Giới và Những vấn đề của lao động nữ trực thuộc Văn phòng tiểu khu vực Đông Á ILO (SRO-Bangkok), và nhóm Bình đẳng giới và Phát triển doanh nhân nữ (WEDGE) thuộc chương trình Tạo việc làm thông qua phát triển doanh nghiệp nhỏ (IFP/SEED). Chúng tôi chân thành cảm ơn bà Nelien Haspels, ông Gerry Finnegan và bà Susanne Bauer vì những đóng góp của họ trong việc xây dựng bộ tài liệu tập huấn này. Chúng tôi cũng rất biết ơn sự hỗ trợ tài chính của Chính phủ các nước Ireland, Nhật Bản và Anh. Những đóng góp này cùng với những đóng góp về kỹ thuật và tài chính của ILO đã xây dựng nên bộ tài liệu này.

Chúng tôi xin cảm ơn các cán bộ của ILO bà Nelien Haspels, Aya Matsuura, Nguyễn Kim Lan và Linda Deelen và Trung tâm Nâng cao Năng lực Cộng Đồng bà Đặng Hương Giang trong việc biên tập và xuất bản Bộ tài liệu tập huấn này ở Việt Nam.

Chúng tôi hy vọng rằng các tổ chức đối tác của ILO sẽ thấy bộ tài liệu này hữu dụng trong việc hỗ trợ hiệu quả cho các nhóm người thiệt thòi và cải thiện chất lượng công việc cũng như cuộc sống của họ.

Tháng 4 năm 2006, Hà Nội và Băng – cốc

RoseMarie Greve
Giám đốc
ILO, Hà Nội

Takeo Hayaki
Cố vấn kỹ thuật trưởng kiêm Điều phối viên chung
Chương trình Đa song phương ILO/ Nhật Bản
ILO.

Christine Evans-Klock
Giám đốc
Văn phòng tiểu khu vực Đông Á
ILO, Băng – cốc

Michael Henriquez
Giám đốc
Vụ tạo việc làm và phát triển doanh nghiệp
ILO, Geneva

Lời cảm ơn

Các tác giả muốn gửi lời cảm ơn tới tất cả học viên của các khoá tập huấn tập huấn viên “Giới và kinh doanh cho phụ nữ làm kinh doanh” (TOT) ở Campuchia và Lào năm 2003 và ở Thái Lan năm 2001; tới các đồng nghiệp và đồng tập huấn viên đến từ ILO Bangkok và các dự án của ILO trong khu vực; cũng như các đồng tập huấn viên tại các nước và các doanh nhân nữ. Chúng tôi cũng rất cảm ơn lãnh đạo các Chính phủ và các tổ chức NGO phụ trách vấn đề xoá đói giảm nghèo và tạo quyền cho phụ nữ, cũng như các chuyên gia tư vấn kinh doanh, chuyên gia về giới và rất nhiều cá nhân, tổ chức đã chia sẻ kinh nghiệm và tài liệu với chúng tôi.

Những đóng góp của các dự án từ khu vực châu Á bao gồm Chương trình hợp tác phát triển Ireland-ILO (DCI); Chương trình ILO Nhật Bản; Mở rộng cơ hội việc làm cho phụ nữ (EEOW) ở Campuchia và Thái Lan; và Dự án tiểu vùng sông Mekong về chống buôn bán phụ nữ và trẻ em (TICW) thuộc Chương trình quốc tế về loại trừ lao động trẻ em (IPEC) ở Lào và Thái Lan.

Rất nhiều người đã tự nguyện đóng góp thời gian và tâm huyết để cùng phát triển bộ tài liệu tập huấn này. Chúng tôi đặc biệt cảm ơn các ông bà Sugunya Voradilokkul, Busakorn Suriyasarn, Aya Matsuura, Linda Deelen, Piyamal Pichaiwongse, Soe Le Aung, Max Iacono, Arita Charoensuk, Supinda Mongkhonsuksawat và Louis Boonsinsukh ở Thái Lan; Tim Dyce, Maria-Jose Barney Akeni và Serizawa ở Geneva; Young Vin, Chi Sovanna, Nivana Cheng, Lim Phai và Buchhit Veasna ở Campuchia; Manisoth Bouddakham, Sengmany Viyaket, Phimphone Singsonliya, Inthasone Phetsiriseng và Phetphim Champasith ở Lào; RoseMarie Greve, Jens Christensen, Đỗ Thanh Bình, Nguyễn Kim Lan, Huỳnh Lan Phương Nguyễn Mai Oanh, Đào Lê Mai Thanh, Nguyễn Thị Linh Vân, Nguyễn Văn Đào, Cornelis Van Der Ree, Đặng Hương Giang, Lương Mai Em và Trần Thị Lan Anh ở Việt Nam; Maria Jose Barney; Sabine Becker, Patricia Finnegan, và Hanz Matla.

Susanne Bauer, Gerry Finnegan và Nelien Haspels

Tháng 4/ 2006, Berlin, Geneva và Bangkok